

VI. évfolyam 1-2. szám
2001. január-június

EGÉSZSÉGÜGY KRÓNIKA

A Hódmezővásárhelyi Erzsébet Kórház kiadványa

TARTALOMJEGYZÉK

Beköszöntők

Dr. Szűts Péter: Főszerkesztői köszöntő	2
Dr. Hamvas Ödön: Mit hoz az ezredforduló? A harmadik évezred kihívásai	3
Juhász Józsefné: Hódmezővásárhely város támogatott életvitel programja	5
Máté Istvánné: A szakszervezet helye, szerepe és lehetőségei a mai egészségügyben	6

Németh Lászlóra emlékezünk

Füzi László: Németh Lászlóról	8
Kristó Nagy István: 200 év és 100 év – írók orvosokról	10
Kőszegfalvi Ferenc: Németh László Vásárhely-panteonja	11
Kőszegfalvi Ferenc: Németh László vásárhelyi földrajza	12

Köszöntések

Kőszegfalvi Ferenc: Kristó Nagy István 80 éves	18
Grynaeus Tamás 70 éves (Önéletrajzi adatok)	18

Orvostörténelem

Szenti Tibor: Vásárhely egészségügyének tükre... ..	19
„60 éves a Hódmezővásárhelyi Szemkórház”	20

Górcső alatt

Dr. Pilling J.–dr. Hegedűs K.–dr. Bognár T.–Kolosai N.–Békés V.: Halálnak halála	23
Prof. dr. Apró György: Merre tart a szülészet az új évezred küszöbén?	25
Dr. Kovács Judit: A 15 éve működő Életmód Tábor tapasztalatai	26
Dr. Zombori János: A hasi és kismedencei ultrahang vizsgálatokról	30
Dr. Kovács Endre: Posztoperatív kettős húgycsőszűkület műtéti megoldása	32
Dr. Berta Éva: A járóbeteg-ellátás jelenlegi gondoljai és jövője	33
Szenti Tibor: A fa	35
Varga Andrea: Rajzolj egy fát, megmondom ki vagy!	38

Egészségnevelés

Dr. Szűts Péter: Vigyázzunk jobban rájuk: az égeses, forrázásos balesetekről	39
--	----

Az egészségügy kultúrája

Dr. Grynaeus Tamás: „Felszántom a szemkórház elejét...”	41
Dr. Dömötör János: Szike, puska, ecset, toll... ..	44
Ismeretlen skóciai ápoló: Levél az ápolónőhöz	46

Orvosaink a nagyvilágban

Dr Szabó A.–dr. Vásárhelyi E.: A turista – ha orvos	47
---	----

Dietetika

Farkasné Szalai Edit: A metabolikus szindróma étrendi ajánlása	50
--	----

Hírek

Dr. Kárai László: Megalakult a Vesebetegek és Transzplantáltak Hódmezővásárhelyi Egyesülete	52
Működik a kórházi CT.	52
Felhívások	52

Az egészségügyi dolgozókat és a lakosságot tájékoztató, időszakos kiadvány. Alapítva: 1996-ban.

Kiadja: a hódmezővásárhelyi Erzsébet Kórház-Rendelőintézet.

Felelős szerkesztő: dr. Hamvas Ödön mb. főigazgató.

Főszerkesztő: dr. Szűts Péter kandidátus, oszt. vez. főorvos.

A szerkesztőbizottság tagjai: Bodrogi Sándorné, Faragó Katalin, Juhász Józsefné, dr. Páger Lajos, Szenti Tibor, ifj Talmácsi Károly.

Fényszerkesztés, tördelés: Kovács Attila

A nyomdai munkálatokat végezte: Nitor Rt. hódmezővásárhelyi Nyomdája

Terjesztik: a szerkesztőbizottság által kijelölt egészségügyi dolgozók

A borítótálapot tervezte: a szerkesztőbizottság.

Levélcím: Erzsébet Kórház-Rendelőintézet. Hódmezővásárhely, 6801 Pf.: 11.

© Erzsébet Kórház-Rendelőintézet. Minden közlés és másolás jogát a kiadó intézmény magának fenntartja.

AZ EGÉSZSÉGÜGY KULTÚRÁJA

„FELSZÁNTOM A SZEMKÓRHÁZ ELEJIT...”

1 1961-ben Orosházán jegyezhettem le egy különös ballada töredékes szövegét Szabó Ferencné, Jan-kó Juliannától, aki akkor 50 éves volt. *A testvérem mondta, ő ott volt a vásárhelyi kórházban 31-32-ben. Begyulladt a szeme. Azért szerkesztették a betegek, hogy olyan jó orvos vót. Vót ennek több versszaka is, nem egész tökéletes lesz...* – mondotta.

Íme a töredék:

Vásárhelyen a főutca homokos...

*A kis műtő, a nagy műtő világos,
Ott operál Pásztor Imre főorvos.
Fehér vászon zsebkendő a zsebébe,
Tüzes lápisz, éles kés a kezébe.*

*Kilenc óra, csengetnek a vizitre,
Főorvos úr siet a kezelőbe...
Sírnak-rínak szegények,
Mikor a műtőasztalra kerülnek...*

*Édesanyám, hol fogok én meghalni
Hol fog az én piros vérem kifolyni...*

*Vásárhelyen, vásárhelyi vaságyon
Megizenem az anyámnak, ne várjon...*

*Felszántom a szemkórház elejét,
Vetek bele rózsát, szegfűt, rezedát,
Hadd szakajtszon minden orvos egyformát.*

*Ápolónők leteszik a beteget az ágyára,
Főorvos úr rögtön ott van utána.
– Ápolónő vigyázzon a betegre,
Nehogy elaludjon szegény örökre.*

Akkor egyedülálló, újabb keletű balladának gondoltam¹, Péczely Attila szerint egyes részei két doberdói katonadallal vannak rokonságban² (ez is a 20. sz. első harmadára keltezése mellett szólt). Később Kallós Zoltán művében³ hat versszakos, a mezősi Válaszúton 1945-ben és a gyimesi Görbepataján 1958-ban gyűjtött 16 két soros versszakból álló, valamivel távolabbi változatát találtam meg. Előbbivel több soros részletek egyeznek. Nagy Zoltán Nógrád megyei, 1970-es évek végén gyűjtött balladáit⁴ közt, az új balladák fejezetben ceredi variánsa fordul elő (Simon Józsefné, Kovács Aranka, sz. 1919), de bevezetőjében – ellentétben a többi balladával – nem kommentálja. A három változatot egymás mellett közlöm, az orosházi változathoz hasonló részleteket kiemelve:

Válaszút (Mezőség, 1945)

Ha bemegyek a közkórház kapuján,
Jön a portás, mutatja az irodát:
„Jobbra tessék, balra írják a nevét.”
Ápolónő készíti a fekhelyét.

**Kolozsvári Kórház-utca homokos,
Rajta sétál Mátyás doktor, főorvos,
Tüzes lápisz, éles kés a kezébe,
Fehér vizitsapka van a fejébe.**

Ha felmegyek az első emeletre,
Illus madám mérgelődik előre:
„Tessék, kérem itt a maga fejlapja,
Hogy ne járjon egész nap a nyakamra!”

Kilenc óra, csengetnek a vizitre,
Főorvos úr siet az emeletre,
Felteszi a fehér vizitsapkáját,
Úgy hallgatja minden beteg panaszát.

Négy ablaka van a műtőszobának,
Ahol minden beteget operálnak,
**Sírnak-rínak, keseregnek szegények,
Mikor a műtőasztalra kerülnek.**

Mikor vége van az operálásnak,
Kicsenget a főorvos a madámnak:
„Madám, kérem, **Vigyázzon a betegre,
Nehogy elaludjon szegény örökre!**”

Cered (Nógrád vm.. 1960-as évek vége)

**Gyári kórház nagy udvara kavicsos,
Abban sétál Erdész Sándor, az orvos.**

Főorvos úr, adjon Isten jó napot!
Adjon Isten, barna legény, mi bajod?

Főorvos úr, nem egyéb az én bajom,
A szeretőm a kórházból kiváltom.
Kevés a te száz forintod ezüstben,
Hogyha beteg, hadd maradjon idebenn.

Halálmadár szállt a kórház falára,
Meghal innen valaki nemsokára.
Én halok meg, mert megöl a szerelem,
Mert én azt a barna legényt szeretem⁵.

**Veszek lovat, harminckettőt, feketét,*
Felszántatom a nagy kórház elejét.
Vetek bele piros pümkösdí rózsát,
Hadd szakajtszon minden beteg egyformát.**

**Nyolc óra van, csengetnek a vizitre,
Főorvos úr siet az emeletre,**
Felveszi a vizitelő kabátját,
Úgy hallgatja a sok beteg panaszát.

Elbúcsúzó, elbúcsúzó magától,
Elbúcsúzó az összes kórháziaktól,
Elbúcsúzó a fűtől, fától, virágtól,
Utoljára, főorvos úr, magától.

Görbepataka (Gyimesvölgye, 1958)

**Én es vótam vásárhelyi kórházba',
Rám es vót a rácsos kapu bezárva.**

Rácsos kapu, belől van a rézkilincs,
Feltekintek a nagy égre, senkim sincs.

Jaj, de köves a közkórház udvara,
Főorvos úr azon sétál be rajta.

A kalapját baloldalán viseli,
Ritka beteg, kinek azt megemeli.

„Adjon Isten, főorvos úr, jónapot!”
„Adjon Isten, édes fiam, mi bajod?”

„Főorvos úr, csak egy az én kérésem:
Fáj a szívem, ha tud rajta, segítsen!”

Hat ablaka van a műtőszobának,
Amelybe sok beteget operálnak.

Lekötik a kezem-lábam szíjával,
Fejemet is betakarják kosárral.

Műtős kislány készíti a helyemet,
Főorvos úr operálja szívemet.

Jó pajtásim, akik velem vótatok,
A jó Isten viselje a gondotok.

Mer én innét elmegyek, vagy megélek,
Vagy meghalok vagy a babámé leszek.

A szakácsné maradjon meg magának,
Egye meg a levét is a szupának.

Mer' én ettem sűrű szupát eleget,
A jó Isten húzza rátok az eget!

Adjon Isten, édesanyám, jó estét,
Hazajöttem, mint egy váratlan vendég.

Nem örömmre jüttem haza, nem búra
Nagy kórházból vagyok kiszabadulva.

Édesanyám, gyújtsa meg a lámpáját,
Nézze meg a legkisebbik leányát.

